

Міністерство освіти і науки України
Відокремлений структурний підрозділ
«Любешівський технічний фаховий коледж
Луцького національного технічного університету»

Зарубіжна література

Конспект лекцій

для здобувачів освітньо-професійного ступеня
фаховий молодший бакалавр
всіх спеціальностей

Любешів 2021

УДК

До друку

Голова методичної ради ВСП «Любешівський ТФК Луцького НТУ»

_____ Герасимик-Чернова Т.П.

Електронна копія друкованого видання передана для внесення в репозитарій
коледжу Бібліотекар _____ М.М. Демих

Затверджено методичною радою ВСП «Любешівський ТФК Луцького НТУ»
протокол № _____ від «_____» _____ 2021 р.

Голова методичної ради _____ Герасимик-Чернова Т.П.

Рекомендовано до видання на засіданні циклової методичної комісії викладачів
гуманітарних та соціальних дисциплін

протокол № _____ від «_____» _____ 2021 р.

Голова циклової методичної комісії _____ Кравчик Л.М.

Укладач: _____ Н.П.Літвинчук, викладач вищої категорії

Рецензент: _____

Відповідальний за випуск: _____ Кравчик Л.М., викладач вищої категорії,
голова циклової методичної комісії викладачів гуманітарних та соціальних
дисциплін.

Зарубіжна література [Текст]: конспект лекцій для здобувачів освітньо-
кваліфікаційного ступеня фаховий молодший бакалавр всіх спеціальностей
денної форми навчання/уклад. Н.П Літвинчук – Любешів: ВСП «Любешівський
ТФК Луцького НТУ», 2021. – 45 с

Методичне видання складене відповідно до діючої програми курсу «Зарубіжна
література» з метою вивчення та поглиблення знань студентів, містить контрольні
питання та перелік рекомендованої літератури.

Тема: Співана поезія

Мета: ознайомити студентів з творчою діяльністю білоруських, російських, українських поетів-бардів; пояснити визначення понять «авторська пісня», «бард»; поповнити словниковий запас студентів; розвивати слухацьку увагу; прищеплювати інтерес до творчості поетів-бардів, виховувати естетичний смак.

Обладнання: комп'ютер, екран, проектор, презентація, відеозаписи, роздавальний матеріал.

Вид уроку: бінарний.

Тип уроку: комбінований.

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент.

II. Вивчення нового матеріалу.

Вступне слово викладача. (Оголошення теми і мети уроку).

Існує така легенда. Давним-давно, ще до Різдва Христового, жили люди, які своїх мудрих вчителів називали друїдами. Щоб отримати звання початкового ступеня друїдів, вибрані повинні були 20 років навчатися у жерця-друїда. Пройшовши випробування, навчання і посвяту, вибраний називався – **Бард**. Тепер він мав моральне право йти до людей і співати, нести Світло і Істину.

Друїди – це носії культової традиції, пророки та філософи, які жили на території нинішньої Ірландії, Вельсу, Шотландії і Бретані. **Барди** – носії пісенної традиції. Вони одягалися у все небесно-блакитне – колір символізував істину і гармонію.

Найвідомішим бардом був легендарний ірландець **Ойсін**, який жив у третьому столітті. Народні легенди та казки оспівали Ойсіна та його батька Фінна як улюблених героїв, ідеальних воїнів прекрасного минулого Ірландії.

Ірландські барди становили окрему замкнену спадкову касту професійних поетів, співаків та музикантів. Барди здебільшого жили при дворі ірландських королів та вождів кланів, виконуючи при цьому певну офіційну функцію, і були свого роду літописцями і сатириками, які прославляли своїх повелителів та критикували їхніх ворогів.

Отже, середньовічні барди були професійними поетами-співаками, мандрівними або придворними. Вони виконували героїчні пісні-балади, бойові, релігійні та сатиричні пісні, елегії тощо.

Початок древньогрецької літератури пов'язаний з ім'ям Гомера, він замість коротких міфів став виконувати поеми-епопеї – великі за обсягом твори про героїчні подвиги та пригоди. До VIII ст. до н.е. існував лише грецький фольклор. Аеди – народні співці – краще від усіх знали міфи, передавали їх із покоління в

покоління, додавали щось своє. Починаючи пісню, аед ударяв по струнах кіфари, і під музику розповідав один з епізодів міфу.

Аеди (грец. αοιδός – співець) – давньогрецькі професійні поети й співці. Їхнє мистецтво розквітло у 8–7 ст. до н. е. Аеди виконували епічні пісні, акомпануючи собі на струнному щипковому інструменті – формінксі. Під час співу імпровізували, доповнювали й видозмінювали пісні, створювали нові. Згодом аедів заступили **рапсоди**. **Рапсод** (грец. ῥαψοδός) – виконавці і, можливо, творці давньогрецьких епічних пісень.

Найдавнішими ж рапсодами були, на думку Бергка, Демодок і Фемій, виведені в «Одіссеї» співаки-кіфареди. Вони співали епічні твори під акомпанемент струнного інструменту, кіфари або формінги. Пізніше, з розвитком музики, монотонне виконання епічних мелодій перестало задовольняти слухачів: музика перестала служити акомпанементом, спів замінився рецитацією, причому поет або рапсод користувався струнным інструментом лише у вступі, тільки для того, щоб направити свій голос. Пізніше, коли музика зовсім відокремилася від рапсодичної декламації, рапсод замість ліри тримав лаврову тростину як символ дару пісні.

У **XV столітті** слово «бард» перейшло з шотландської в англійську мову і стало означати «блукаючий музикант».

*Дж. Мартін.
«Бард»,
фрагмент картини*

Бард (англ, bard – співець) – народний співець давніх кельтських родів, в середні віки – валійський, ірландський, шотландський професійний поет-співець, який співав у супроводі схожого на ліру інструмента. Музика бардів не збереглася.

Поняття «бард» стало особливо популярним в епоху романтизму, XVIII ст.

У європейській літературі слово бард стало синонімом поета. Давніх бардів оспівували різні поети і письменники, зокрема й Вальтер Скотт, відомий шотландський письменник. Бардами свого часу називали англійського поета В. Шекспіра та французького поета Р. Бернса.

У кожного народу були подібні поети, які стали прообразами сучасних бардів, таких як давньогрецькі лірники, російські гусярі, українські кобзарі.

Лірика і ліра

- Грецьке "**лірико́с**" означає "**співаючий під звуки ліри**", "**музичний**", "**хвилюючий**".
- Під акомпанемент ліри поет виконував свої вірші. Отже, за сивої давнини лірика була невіддільна від музики. Саме слово **музика** походить від **муза** (служниця бога мистецтва Аполлона).

«Гусярі» В. Васнецов

Кобзар – український народний співець та музикант. Кобзарі, впродовж століть зберігали духовний генофонд народу, будили в ньому національну свідомість, передавали тисячолітню мудрість, розкривали правду життя, закликали до активності, згуртованості. Вони були творцями славнозвісних дум та історичних пісень, що відображали найважливіші події життя українського народу впродовж багатьох століть і закликали його на боротьбу проти поневолювачів. Сюжети дум та пісень про боротьбу проти турецько-татарських нападників і польської шляхти стали важливими історичними джерелами, створеними кобзарями – безпосередніми учасниками подій – під час походів або після них. Вони постійно нагадували селянам про їхнє вільне і героїчне минуле.

Героями творів кобзарів ставали улюблені в народі історичні постаті: Самійло Кішка, Байда, Маруся Богуславка, Богдан Хмельницький, Петро Дорошенко, Іван Богун, Петро Сагайдачний... Кобзарі завжди прославляли бойові походи Війська Запорозького, а козаки над усе любили пісню. «На війну було йдуть з радістю, а з війни повертаються з музиками та піснями, чи поб'ють турка, чи пошарпають ляха, зараз же й пісню складуть на той випадок», – писав Дмитро Яворницький. Польський історик XVI століття Бартош Папроцький свідчив: «Козаки показували дивовижні штуки, співали, стріляли та грали на кобзах». Микола Гоголь вважав кобзарів охоронцями бойової слави України, талановитими поетами та літописцями. Безіменні народні співці передавали з покоління в покоління своє

мистецтво, яке виховувало в народі патріотизм, почуття національної гордості, високу духовність.

Вчені вважають, що кобзарство своїм корінням сягає часів Київської Русі. Кобзарі здавна вважалися чарівниками, наділеними магічною силою. Недаремно ще в «Слові о полку Ігоревім» співець Боян називається Велесовим внуком, тобто нащадком давніх волхвів («Слово...» писалося вже в християнські часи). Кобзарі асоціювалися і з козацькими характерниками, адже на знаменитих народних картинах козак Мамай майже завжди був зображений з бандурою в руках.

Ми звикли уявляти кобзарів сліпими і безпомічними старцями. Насправді ж вони могли відстояти себе перед будь-яким ворогом, особливо це стосувалося нічних умов, де кобзарі навіть мали перевагу над зрячими людьми. Кожен кобзар повинен був бути озброєний палицею-костурцем, від якої й пішла назва боротьби, а також особливим «св'яченим ножем», котрий традиційно носили на грудях під сорочкою.

Про унікальне вміння сліпих кобзарів битися є чимало згадок. Гнат Хоткевич у своїх працях про кобзарів і лірників згадує про мандрівного волинського лірника, який заробляв на життя не лише грою на лірі, а й охотницькими боями з селянами. Порфирій Мартинович у своїх записах про незрячого кобзаря Гаврила Зелінського з Костянтинограда відзначав його надзвичайну силу і вміння битися навкулачки. А знаменитий кобзар Остап Вересай славний був не тільки своєю співогрою, але й великим хистом до бійок і ніколи нікому не дозволяв себе ображати. Інший знаменитий миргородський кобзар-віртуоз 30-х років ХХ ст.

Андрій Саранча також майстерно володів холодною зброєю і, попри свої невиразну статуру та незрячість, часто виходив переможцем у бійках зі злочинцями, які постійно зазіхали на його гаманець.

Братство мандрівних кобзарів виникло в дуже давні часи, і в ті часи вже згадується його військово-розвідувальна діяльність. Серед українських незрячих співців було чимало таких, хто відзначився неабиякими бойовими здібностями під час національно-визвольних змагань 1917–1921 років. Знаменитий кобзар Антін Митяй виконував обов'язки зв'язкового між частинами армій УНР, уславився вмінням наосліп їхати верхи на коні, рубатися шаблею і на звук стріляти з пістоля. А гайдамаки Слобідського Коша захоплювалися вмінням харківського лірника Йосипа Гливкого "навпомацки битися навкулачки". Незрячий лютенський кобзар Петро Гузь супроводжував повстанські загони отамана Христового і брав участь у боях. Цей список можна продовжити іменами Федора Кушнерика, Івана Кучугури-Кучеренка, Петра Галашка-Нитченка, Павла Носача, Петра Скидана та багатьох інших незрячих кобзарів, які у вирі громадянської війни перебували у різних військових формаціях.

Видатними кобзарями були і колишні козаки Грицько Кобзар з Іржавця, Степан Погрібняк з Київщини, Андрій Бурсак з Костянтинограда та ін. Тому й не дивно, що кобзарі зазвичай діяли разом з козаками, були їхньою розвідувально-диверсійною мережею.

Особливо яскраво діяльність кобзарства виявлялась під час козацьких повстань, особливо під час Визвольної війни українського народу під проводом Богдана Хмельницького. Мало хто знає, що Богдан Хмельницький, котрий сам був непоганим кобзарем, 1652 року підписує указ про створення музичного цеху на Лівобережній Україні за аналогією з подібними цехами у Києві, Кам'янці, Львові та інших містах.

Хмельницький знав ціну кобзарям, як співакам, так і воїнам. Де треба було таємно пройти через ворожий терен, розвідати ворожі становища, передати вістку, піснями підготувати народ, зробити якусь диверсію, пускався в діло кобзар.

Особливо ефективними кобзарі-диверсанти були в нічних умовах, адже вночі вони завдяки добре розвинутим іншим відчуттям мали перевагу над зрячими воїнами. Сліпий, і з першого погляду, немічний, він міг, не викликаючи підозри своєю безпорадністю, робити великі справи. Інколи під маскою сліпого міг ховатися зрячий. І коли з таких кобзарів була створена ціла мережа, тоді для ворога наставали страшні часи. Із жахом і ненавистю пов'язані шляхетські реляції і спогади часів козацьких війн про диверсійну роботу кобзарів.

У радянський час кобзарську проблему більшовики розв'язували у свій спосіб. Відомо, що у Сталіна та його різноплеменних посіпак була просто зоологічна ненависть до всього, що вирізняло українців як окремий етнос від інших пригноблених народів імперії. Та якщо українську мову та українську пісню на перших порах свого панування комуна ще якось терпіла, то носії українського героїчного епосу – кобзарі були для неї кісткою в горлі. Вже з перших днів утвердження на Великій Україні влади «робітників і селян» більшовики влаштовують справжні лови на сліпих і немічних народних співців й розстрілюють їх на місці, без слідства та суду. 1918 року було замордовано лірника Йосипа. 1919 року в Катеринодарі гинуть від рук більшовиків кобзарі Іван Литвиненко, Андрій Слідюк, Федір Діброва. 1920-го – Антін Митяй, Свирид Сотниченко, Петро Скидан. А скільки їх, безіменних, безпаспортних, полягло під червонокозацькими шаблями, червоноармійськими та міліцейськими кулями, знає один лише Господь Бог...

У 1930-их роках радянська влада ще з більшою силою розгорнула кампанію боротьби проти українського націоналізму. Багато кобзарів були заарештовані і зникли без сліду. Тоді комусь зі «сталінських соколів» прийшла на гадку ідея: зібрати кобзарів та лірників буцімто на з'їзд і всіх ... розстріляти, а кобзи й ліри понищити. З'їзд планували провести ще 1925 року, потім перенесли на 1 грудня 1927 року, але й тоді він не відбувся. Мабуть, ще не всіх кобзарів зареєструвала так звана етнографічна комісія, створена для цього Академією наук УРСР.

На початку грудня 1930 року в Харківському оперному театрі відбувся 3'їзд народних співців Радянської України, куди з різних областей було зведено 337 делегатів. Основним завданням 3'їзду було питання активного залучення

народних співців до соціалістичного будівництва, відходу від виконавських традицій і визначення нових ідеологічних пріоритетів.

Незрячих співців під приводом поїздки на З'їзд народних співців народів Союзу Радянських Соціалістичних Республік, що мав відбутися у Москві, повантажили до ешелону і підвезли до околиць ст. Козача Лопань.

Пізно увечері кобзарів і лірників вивели з вагонів до лісосмуги, де були заздалегідь вириті траншеї. Вишикувавши незрячих кобзарів і їхніх малолітніх поводитарів в одну шеренгу, загін особливого відділу НКВС УРСР розпочав розстріл... Коли все було закінчено, тіла розстріляних закидали вапном і присипали землею. Музичні інструменти спалили поряд...

Документального підтвердження цієї жахливої трагедії дослідники кобзарського мистецтва не можуть знайти й досі.

І лише коли над будинками Верховної Ради України замайорів синьо-жовтий прапор, заговорили очевидці тих трагічних подій.

Дослідник історії нищення українського кобзарства Кость Чемерський у газеті «Українські обрії» (квітень, 1991) подає такі свідчення:

Є. КЕДРОВСЬКА, пенсіонерка, у 1930-ті роки працювала бібліотекаркою: «У 1934-1935 роках по Харкову пройшли чутки, що відбувся кобзарський зліт, кобзарів вивезли з Харкова і кинули до яру, де вони й загинули... Кобзарям нібито сказали, що їх везуть до Москви ще на один зліт і що нібито трапилося це в дорозі».

А. ПАРФИНЕНКО, харківський кобзар: «За сталінським наказом забирали всіх. Були облави на базарах. Забирали багато інвалідів, були й кобзарі там. Була одна сім'я: Прокіп Маловичко, жінка Мотря і троє дітей, всі дуже гарно співали. Жили вони в селищі Амур під Дніпропетровськом. Вночі їх забрали, навіть не сказали, що їм брати – чи харчі, чи якийсь одяг, – повантажили в ешелон, де багато вже було кобзарів з інших міст України. Очевидячки, цей ешелон ішов з самого Києва. Доїхали вони до Харкова, там приєднали до них ще багато кобзарів. За деякими підрахунками, було їх триста тридцять сім. Доїхали кобзарі і всі ті, котрих забрали у Дніпропетровську, до Москви, їх направили в Сибір.

Довезли до якогось невідомого місця, де зовсім не було ніякого житла. Безумовно, там уже була хурделиця, морози були. Усі люди роздягнуті, без одягу – без нічого. Міліція скинула їх із состава на поле. Із одного боку стояли провідники, а з другого – міліція, і так ніхто з них не міг потрапити назад у потяг. Осталися вони і майже усі загинули. Але Мотря Маловичиха не загинула. В неї живим залишився наймолодший син. Вони якось добралися до житла, ходили по хатах, просили хліба. Так добралися в Україну. Але до свого рідного дому прийти боялися, бо якби воно додому прийшли, то все одно їх би вбили. Бо те, що робилося, було під великим секретом, і ніхто цього знати не повинен».

Поет Микола Самійленко, багатолітній політв'язень беріївського ешелону, 1946 р. в Краслазі, на лісоповалі Шубному зустрічався з поводитирем кобзаря Гордія Ракизи Олексою Божком. Батьки Олекси померли голодною смертю в 1921 році, а Олексу врятувала від такої ж смерті хрещена мати. Згодом, коли зіп'явся на ще пухлі від хронічного недоїдання ноги, напросився до кобзаря Ракизи в поводитирі-міхоноші. 1930-го (чи то Божкові, чи то Самійленку зраджує пам'ять, бо з'їзд відбувався поміж 1932-1934 роками) їх «запросили» через дільничного міліціонера та оперуповноваженого НКВС на кобзарський з'їзд до Харкова. У дорозі на Харків Олекса занедужав, і Ракиза вирішив залишити його в містечку Валки у знайомих, а сам пристав до кобзаря Башлика, щоб разом з ним та його поводитирем йти назустріч своїй загибелі. Десять днів Олексу лікувала господиня (він запам'ятав лише її ім'я – Христя) їжачим лоєм, а на одинадцятий, сівши в Ков'ягах на товарняк, Олекса поїхав до Харкова шукати Ракизу. У Харкові хлопець обійшов усі базари, питав у жебраків та перекупок, чи не знають вони, куди подівалися всі кобзарі. Проте жебраки й перекупки від одного лиш слова «кобзар» пускалися навтьоки. Пізно ввечері знесилений Олекса подибав до залізничного вокзалу на ніч. Інтелігентного вигляду жінка, яка дрімала навсидячки поряд із ним і якій він розповів про свою біду, вранці відвела його до місцевого театру, познайомила з українським поетом Олексою Влизьком.

Той повів свого тезку до якоїсь баби Ївги, яка мешкала в чепурній хатинці на березі Лопані, наказав нікуди з хати не виходити і чекати Ракизу. На якийсь там день рано-вранці перелякана всмерть баба Ївга розбудила свого постояльця: «Сину, – прошепотіла схвильовано, – втікай світ за очі. Вивезли кобзарів разом з поводириями з театру «чорними воронами» на Холодну Гору. Одні кажуть, що їх перестріляли в тюремних підвалах, інші кажуть, що вивезли поїздом за Харків і повкидали до ями, а довкола ями сторожу озброєну поставили. І вигибли кобзарі та поводири їхні в тій ямі усі до одного з холоду та голоду. Втікай, сину, городами і нікому не розповідай про те, що ти оце чув...».

Перехрестила, добра душа, в торбину, паляницю вклала, дрібку солі, кілька варених картоплин.

Пішов Олекса городами та полями на Валки. Біля Ков'яг запримітив колону – не військову, бо з жінками й дітьми. Зрозумів: розкуркулених енкаведисти женуть на станцію... Опівночі постукав у вікно до тітки Христі й дядька Данила, коли бачить, а воно навхрест свіжоструганими дошками забите. Тьохнуло серце – і її розкуркулили! Переночував у пограбованій повітці (навіть двері песиголовці зняли!) й подався вранці на Запоріжжя до рідної тітки, молив Бога, щоб не дала пропасти.

Не вигнала тітка свого небожа, останньою картоплиною ділилася. Допомогала йому, як могла, школу закінчити, а потім учительський технікум. Працював учителем у глухому степовому селі. Аж поки за доброю чаркою не розповів товаришу, теж освітянину, трагічну історію розстріляного кобзарського з'їзду. Увечері розповів, а вранці прямо з ліжка, ще напівсонного, забрали й присудили за розголошення державної таємниці десять років каторги, а як відсидів, набавили ще десять...

Крім Самійленка, у журналі «Українська культура» (1991, № 4) надрукував вельми цінне свідчення також багатолітній політв'язень беріївського ешелону Віктор Рафальський з м. Стрия, що на Львівщині: «Про цю трагедію мені було відомо давно, але нічого конкретного. І це бентежило. І раптом... 1956 року довелося протягом двох тижнів перебувати в пересильній в'язниці у Москві. Велика камера. В'язнів (політичних) близько сотні. Тут доля звела з колишнім працівником НКВС, на той час репресованим. Зайшла розмова про події 1932-1933 років на Україні. Згадали кобзарів. І тут співрозмовник просто ошелешив мене: виявляється, він мав повну інформацію про знищення більш як двохсот українських кобзарів, котрих було скликано під приводом якоїсь наради до Харкова наприкінці 1932 року за розпорядженням згори. Говорив він скуппо, можливо, сам був причетний до цієї справи. Безперечно, поет Микола Самійленко, багатолітній політв'язень беріївського ешелону, 1946 р. в Краслазі, на лісоповалі Шубному зустрічався з поводитирем кобзаря Гордія Ракизи Олексою

Божком. Батьки Олекси померли голодною смертю в 1921 році, а Олексу врятувала від такої ж смерті хрещена мати. Згодом, коли зіп'явся на ще пухлі від хронічного недоїдання ноги, напросився до кобзаря Ракизи в поводитирі-міхоніші. 1930-го (чи то Божкові, чи то Самійленку зраджує пам'ять, бо з'їзд відбувався поміж 1932-1934 роками) їх «запросили» через дільничного міліціонера та оперуповноваженого НКВС на кобзарський з'їзд до Харкова. У дорозі на Харків Олекса занедужав, і Ракиза вирішив залишити його в містечку Валки у знайомих, а сам пристав до кобзаря Башлика, щоб разом з ним та його поводитирем йти назустріч своїй загибелі.

Що-що, а сліди своїх злочинів енкаведисти-кадебісти замітати вміли: ще 1960 року тогочасний голова КДБ Шелепін таємною директивою наказав своїм відомствам «от Москвы до самых до окраин» спалювати все, що могло б у майбутньому скомпрометувати наші «доблесні» органи. І все ж правда про розстріляний з'їзд кобзарів та лірників уперто постає з попелу забуття.

Надто багато було тоді в Україні кобзарів, дуже любили та шанували їх люди. І ЦК ВКП(б) вирішує змінити тактику – «спускає» на місця аж чотири постанови: «Про заборону жебрацтва», «Про обов'язкову реєстрацію музичних інструментів у відділах міліції та НКВС», «Про затвердження репертуару в установах НКО» (народного комісаріату освіти – М. Л.), «Положення про індивідуальну та колективну музико-виконавчу діяльність». Тепер кобзарів уже не розстрілювали на місці, як раніше, їх зачиняли в холодній, не даючи їсти-пити, а інструменти знищували.

Та й це допомагало мало. Тоді кобзарів, як «невиправний націоналістичний елемент», почали нещадно гудити в пресі. Тогочасні газети зарясніли заголовками: «Проти кобзи – радіо Дніпрельстану!», «Пильніше контролюйте кобзарів!», «Кобза – музична соха!», «Кудесниця-гармошка стає і певною мірою вже стала справжнім засобом виховання мас!». Народові, який споконвіку кохався в кобзарському мистецтві, силоміць нав'язують не лише «кудесніцу-гармошку», а й «кудесніка-баяна», «кудесніцу-домру» і «кудесніцу-балалайку», зобов'язуючи музичні фабрики України виготовляти їх не сотнями, а мільйонами!

До цькування кобзарів підключають і українських письменників. Так, Юрій Смолич писав: «Кобза заховує в собі повну небезпеку, бо надто міцно зв'язана з націоналістичними елементами української культури, з романтикою козацькою й Січі Запорозької. Це минуле кобзарі намагалися неодмінно воскресити. На кобзу тисне середньовічний хлам жупана й шароварів». Микола Хвильовий закликав покласти край «закобзаренню України», «вибивати колом закобзарену психіку народу». Та всіх перевершив, либонь, Микола Бажан своєю поемою «Сліпці», в якій називає кобзарів «скигліями», «смердючими недоносками», а основу їхнього

репертуару – наш тисячолітній героїчний епос – «сторотими проклятими піснями». Нехай Миколі Бажанові Бог буде суддею, але я як кобзар і як українець не можу простити йому ось таких рядків:

*Помреш, як собака,
як вигнаний зайда.
Догравай, юродивий,
спотворену гру!
Вірую – не кобзою,
Вірую – не лірою,
Вірую полум'ям
серця і гніва...*

Втім, не всі діячі української культури пішли на повідку в енкаведе. Павло Тичина не соромився позувати перед об'єктивом фотоапарата з «патріархально-націоналістичною» кобзою, а Максим Рильський у ті прокляті роки грудьми став на захист українського кобзарства. Тичині замилювання «старосвітською» кобзою-бандурою органи якось уже пробачили, а ось Максиму Тадейовичу – ні, ще впродовж десятиліть виношували плани не лише духовного, а й фізичного його знищення. І не тільки Максима Рильського. Органи роблять нестерпним життя художників і фольклористів, дослідників кобзарського мистецтва Миколи Домонтовича, Порфирія Мартиновича, Климента Квітки, Опанаса Сластіона, письменника і кобзаря Гната Хоткевича, знімають з посади директора Дніпропетровського історичного музею, «кобзарського батька» Дмитра Яворницького...

Однак «вибити колом закобзарену психіку» українського народу більшовикам ніяк не вдавалося. Тоді вдалися до суто єзуїтських методів приборкання вільнолюбивого українського кобзарства. Частина кобзарів, які не «заплямували» своєї селянсько-пролетарської біографії участю в національно-визвольній боротьбі, почали заганяти до «колгоспів» – капел, ансамблів, квартетів, тріо, де, як каже кобзар і священик із США Сергій Кіндзерявий-Пастухів, «народний бард перетворився на політичного підбрехача комуністичної партії, а капели, куди силоміць заганяли співців, стали базою їхнього перевиховання». Інших кобзарів комісаріати освіти й органи НКВС примушували творити «пісні» та «думи», які звеличували б радянську дійсність...

Та більшість «братії» не воліла брати до свого репертуару штучні «думи», вона, як і тисячу років тому, мандруючи від села до села, від міста до міста, співала прадавні «невольничі плачі», вперто воскрешала народну історичну пам'ять.

1939 року в Лондоні вийшла книжка спогадів російського білоемігранта Шостаковича. «У середині 1930-х років, – пише він, – Перший всеукраїнський конгрес лірників та бандуристів було проголошено, і всі народні співці змушені були разом збиратися і дискутувати про своє майбутнє. «Життя стало кращим, стало веселішим», – говорив Сталін. Ці сліпці йому повірили. Вони приїхали на конгрес з усієї України, із маленьких забутих сіл. Було кількасот їх присутніми на конгресі. Це був живий музей, жива історія України, всі її пісні, її музика, її поезія. І ось майже всіх їх застрелили, майже всі ці жалібні співці були вбиті».

Американський вчений Роберт Конквест написав книгу «Жнива скорботи», в якій, зокрема, йдеться і про знищених українських «Гомерів».

У минулому столітті бардами стали називати самодіяльних поетів та виконавців авторської пісні (більш сучасний термін, що його використовують в українській мові, – **співана поезія**) – жанру, що виник у 50-х роках ХХ ст.

Початок жанру авторської пісні губиться десь в фольклорі: це і селянська, і блатна пісня, і романс, і фабрична пісня 20-х років, і солдатська пісня часів Великої Вітчизняної війни. По жанру авторська песня – це пісня-новела з гострою сутичкою ідей і характерів, з неочікуваним фіналом.

У наш час бардами називають авторів-виконавців власної «авторської» пісні, тобто, автор віршів і музики є її обов'язковим виконавцем. Творець авторської пісні зазвичай не музикант, а поет.

Сучасний бард, як і стародавній поет, виконує власні вірші, найчастіше акомпануючи собі на струнному інструменті (як правило, на гітарі).

В чому цінність авторської пісні?

- значимості тексту;
- щирості;
- довірі;
- чарівності особистості автора;
- демократичності;
- манері виконання.

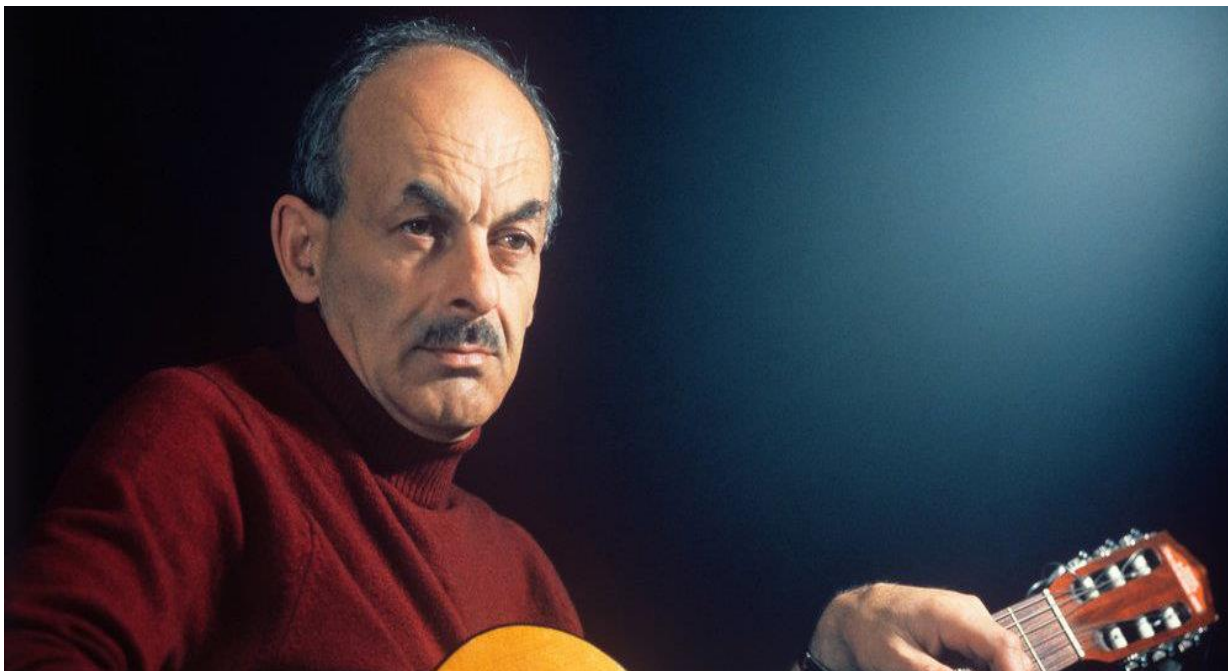
Бардівська пісня як жанр сформувалась, коли автор став виступати як яскрава творча індивідуальність. Саме в цей період виникла потреба в неформальній пісні взамін бадьорих піснеспівів, що звучали по радіо. Бардівська пісня має і інші назви – авторська, туристська, студентська пісня. Авторська пісня стала знаковим явищем епохи.

Авторська пісня – унікальне явище російської культури XX століття

Жанр авторської пісні – унікальне явище російської культури XX століття, яке практично не має аналогів в інших культурах. Звичайно, співають всі народи, але специфіка цього жанру полягає в особливій, акцентуючій ролі слова, в тісному взаємозв'язку з поетичною традицією.

Це – сучасний монотеатр, у якому автор виконує декілька ролей: і поет, і композитор, і виконавець. Цей феномен дістав назву «шансон» саме тому, що традиції подібного монотеатру сходять до французьких шансоньє. Але попри цьому не варто забувати і про російські романси, які наклали свій відбиток на авторську пісню.

Яскравими прикладами таких артистів є Булат Окуджава, Володимир Висоцький, Олександр Галич, яких вважають засновниками авторської пісні, бо саме вони підняли бардівську пісню на високий рівень – це стосується високого рівня текстів пісень та досконалості музики (мелодії та дивовижно щирого виконання).

Буллат Окуджава – російський бард, поет, композитор, прозаїк і сценарист, автор близько двохсот пісень, написаних на власні вірші, один із засновників та найяскравіших представників жанру авторської пісні

Буллат Окуджава – один із тих, хто нагадав про початковий союз слова і музики. Він продовжив традиції ХІХ століття: дух декабристів, коли честь і гідність були понад усе. Головні теми його творчості: любов, віра, надія.

Всенародну славу Б. Окуджава здобув після того, як почав писати музику для своїх віршів і привселюдно виконувати ці пісні.

Буллат Шалвович Окуджава народився в Москві в 1924 році. Його батько, відповідальний партійний працівник, став жертвою репресій, а мати перебула в заслання до табору. У 1942 році майбутній поет йде добровольцем на фронт, де був поранений. Після війни Окуджава навчається в Тбіліському університеті, після закінчення якого викладає російську мову і літературу.

Перша пісня Окуджави була написана на Північно-Кавказькому фронті в 1943 році, проте не збереглася. Друга пісня була написана в 1946 році.

Перша книга віршів вийшла в 1958 році. Були часи, коли твори Окуджави можна було почути й у концертних залах, і в студентських гуртожитках, і на вулиці.

Помер Б. Окуджава 12 червня 1997 року в Парижі. Похований на Ваганьківському кладовищі в Москві. На честь митця названий астероїд – 3149 Окуджава

(Б. Окуджава «Госпожа удача», «Десятый наш десантный батальон»)

Юрій Йосипович Візбор – кіноактор, сценарист, журналіст, поет, бард, один із засновників жанру авторської (студентської та туристської) пісні, а також жанру пісні-репортажа, автор більш ніж 300 пісень

Народився 20 червня 1934 року в Москві в родині лікаря. Мати – українка. Після закінчення школи в 1951 році вступає до педагогічного інституту. На першому курсі пише свою першу пісню «Мадагаскар».

Працював учителем середньої школи на станції Кізема в Архангельській області, там же служив в армії радистом.

Працював в системі Державного комітету з радіомовлення і телебачення, став одним з ініціаторів створення звукової газети «Говорить Комсомолія».

У 1964 році в 1-му номері журналу «Кругозір» публікує свою першу пісню-репортаж «На плато Расвумчорр».

Працює кореспондентом радіостанції «Юність», журналу «Кругозір»; сценаристом на студії документальних фільмів.

Займався альпінізмом, брав участь в експедиціях на Кавказ, Памір і Тянь-Шань, був інструктором з гірськолижного спорту.

В березні 1984 року Візбор пише свою останню пісню («Цейское»). 3 квітня тяжко хворий (рак печінки). 17 вересня 1984 року Візбор помер у Москві. Похований на Новокунцевському кладовищі в Москві.

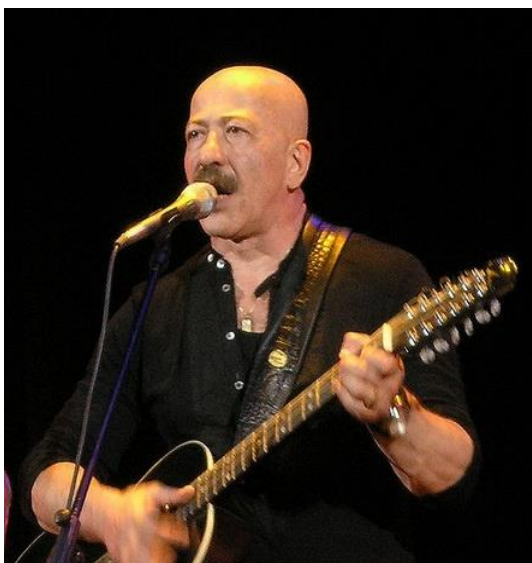
27 березня 2006 року в горі Чегет (Кабардино-Балкарська Республіка) під час проведення VII Фестивалю гірськолижної авторської пісні «Приельбрусся – 2006» було встановлено меморіальну дошку одному з основоположників жанру авторської пісні, відомому барду, акторові, драматургу, журналісту Юрію Йосиповичу Візбору. На честь Юрія Візбора названі гірські вершини Пік барда

Візбора (Алтай) і Пік Візбора (Паміро-Алай). На Памірі і в Забайкаллі існують перевали Візбора, по Ікшінському водосховищу ходить буксир «Юрій Візбор».

За 33 роки творчого життя ним написано понад 300 пісень і більше п'ятдесяти пісень на його вірші покладено на музику іншими композиторами.

Вийшли платівки, касети, книги віршів і прози (в 1966 році – «Нуль емоцій», в 1986 році – «Я серце залишив у синіх горах», в 1988 році – «Сад вершин», в 1995 році – «Я вірю в семиструнну гітару «і» ... і лле на пустелі моя доброта ...», в 1999 році – двотомник віршів, пісень та прози), компакт-диски.

(Ю. Візбор «Домбайський вальс», «Милая моя»)

Олексáндр Якович Розенба́ум – російський співак, композитор, автор-виконавець, поет, актор, письменник, Народний артист Росії

Народився 13 вересня 1951 року в Ленінграді в сім'ї студентів-медиків. Дитинство пройшло в Казахстані, місті Зиряновськ, де батько, лікар-уролог, був головним лікарем міської лікарні; мати працювала акушером-гінекологом. У цей же період в сім'ї народився ще один син – Володимир Розенбаум.

Олександр почав вивчати музику з п'ятирічного віку. Закінчив школу № 209 та музичну школу № 18 за класом фортепіано та скрипки. Сусідом його бабусі був відомий гітарист Михайло Олександрович Мінін, у якого навчився азам, грі на гітарі навчався сам, брав участь у самодіяльності, потім закінчив вечірнє музичне училище за класом аранжування. Грав для друзів, вдома та у дворі.

У 1968–1974 роках навчався у Першому медичному інституті в Ленінграді. Досі щорічно дає там концерти. Його виключили з інституту за те, що він не поїхав разом з іншими студентами на традиційне збирання картоплі, але в армію не взяли через поганий зір. Олександр пішов працювати в лікарню. Через рік він поновив навчання в інституті. 1974 року здав на відмінно всі державні іспити й

отримав диплом лікаря-терапевта загального профілю. Його спеціалізація – анестезіологія та реаніматологія. Працював у швидкій допомозі.

Навчався у вечірньому джазовому училищі при Палаці культури ім. С. М. Кірова. Пісні почав писати з 1968 року в інституті для капусників, студентських спектаклів, вокально-інструментальних ансамблів і рок-груп. 1980 року пішов на професійну естраду. Грав у різних групах.

У Олександра Розенбаума був вибір між професією лікаря, за якою він вже пропрацював 5 років, і естрадною кар'єрою. Вибір було зроблено на користь музики. Виступав у складі груп та ансамблів: «Адміралтейство», «Аргонавти», ВІА «Шестеро молодих», «Пульс» (під псевдонімом Аяров, від «А. Я. Розенбаум»).

Початком сольної діяльності можна вважати виступ 14 жовтня 1983 року в Будинку культури МВС ім. Ф. Е. Дзержинського. Надалі він став художнім керівником театру-студії «Творча майстерня Олександра Розенбаума».

Мітяєв Олег Григорович – російський поет, актор, співак.

Член Спілки російських письменників. Народний артист Росії (2009)

Народився 19 лютого 1956 року в м.Челябінськ, РРФСР. Походить з робітничої родини.

Навчався в двох школах Челябінська – № 59 та № 55. Технічну освіту отримав в Челябінському монтажному технікумі. Військову службу проходив на флоті. Закінчив Челябінський інститут фізичної культури, працював тренером з плавання та викладачем Челябінського інституту фізичної культури. Був завідувачем клубу в пансіонаті «Соснова гірка», що неподалік Челябінська.

В родині співав батько (як аматор). Із 1978 року Олег Мітяєв член Клубу самодіяльної пісні «Моримоша». Мав успіх під час вступу на Ільменському

фестивалі 1978 року. Приблизно з цього періоду почав регулярно писати вірші. З 1985 року Олега Мітяєва запросили на роботу в Челябінську філармонію як артиста-виконавця. Аби мати відповідний фах, Олег Мітяєв в період з 1986 - 1991 років навчався в ГИТИСі імені А. Луначарського.

Як актор був задіяний в кінострічках:

- «Два часа с бардами» (Мосфільм),
- «Игра с неизвестным» (кіностудія ім. О. Довженка),
- «Сафари № 6», «Убийца» (Свердловська кіностудія).

Лауреат фестивалів авторської пісні, що відбулися в Самарі, Алматі, Казані, Владивостоці, Норильську в номінації «автор-виконавець» та інших премій.

(Олег Мітяєв «Изгиб гитары желтой»)

Тальков Игорь Володимирович –російський поет, співак, актор і композитор

Ігор Тальков народився 4 листопада 1956 року в інтелігентній сім'ї с. Грецівка Тульської області. Батьки були репресовані, познайомилися у в'язниці. Після реабілітації батьки не могли проживати в Москві, тому були відправлені для проживання в місто Щекіно. В дитинстві ходив у музичну школу по класу баяна. Також серйозно займався хокеєм, але не вступивши у школи жодного з московських спортивних клубів, сконцентрувався на музиці. У старших класах грав на гітарі та фортепіано. Нотної грамоти не знав. Після завершення школи вирішив вступити до театрального училища, але не вступивши, Тальков пішов навчатися на фізичний факультет Московського педінституту. Після півроку навчання кидає його та йде в армію. Саме там проявився його музичний талант і «бунтарство».

З 1976 року Ігор Тальков починає професійно виступати на сцені. Але гострі «соціальні» тексти молодого поета не були сприйняті владою. Протягом 10 років Тальков писав пісні, не маючи можливості їх виконувати на сцені. В 1987 році Ігор виконав пісню «Чистые пруды» композитора Давида Тухманова, яка зробила його відомим. Але він став відомий лише як ліричний виконавець балади, а не як співак, якому небайдужа доля його країни. У 1989 році Тальков знявся у двох фільмах – «Князь Серебряный» та «За последней чертой».

6 жовтня 1991 в Санкт-Петербурзі відбувся великий концерт, одним із учасників був Тальков. Під час концерту співачка Азіза через свого охоронця попросила поета змінити порядок виступу. Між ними виникла суперечка, після якої Талькова було вбито. Вбивцю й досі не знайдено.

Послухаймо пісні у виконанні Ігоря Талькова:

(Тальков «Чистые пруды», «Летний дождь»)

Життя як незакінчена пісня

«Никто не уйдет навсегда...» В.Цой

Віктор Рóбертович Цой – легенда молодіжної культури 80-х років ХХ століття

Народився 21 червня 1962 року в Ленінграді, нині Санкт-Петербург. Він був першою радянською зіркою молодіжної масової культури та одним із наймолодших лідерів радянського рок-н-ролу, художником, поетом, засновником і харизматичним лідером гурту «Кино», в якому співав, грав на гітарі, писав музику та тексти. Він є автором музичних і художніх творів, у тому числі десяти музичних альбомів. Масштаб особистості Віктора Цоя і його творчості неможливо переоцінити. Цой співав про те, що близько і зрозуміло будь-якій людині, в яку б епоху він не жив: про любов, про життя і про смерть, про чесність і сміливість. І до цих пір ніхто не сказав про ці речі краще і зрозуміліше, ніж він.

Його творчість пронизана закликами до внутрішнього оновлення. Музика Віктора Цоя викликала явну неприховану протидію керівництва СРСР. До початку перебудови він повинен був працювати і заробляти на життя на державному підприємстві, а не своєю музичною творчістю. Музичної освіти Віктор Цой не мав. Він був артистом, офіційно не визнаним. Концерти, організовані клубом, не оплачувалися, хоча білети на його концерти перепродавали по 30-40 рублів. 24 червня 1990 року на головному стадіоні Радянського Союзу «Лужники» із 70 000 глядачів відбувся останній вихід на сцену гурту «Кино», який став наймасштабнішим у кар'єрі Цоя. Жоден артист, поет, музикант, окрім Володимира Висоцького, не удостоївся такої високої честі багатомільйонної аудиторії, як Віктор Цой. Його фотографії фанати зберігають як реліквії. Досі Віктор Цой має безліч відданих шанувальників у країнах колишнього Радянського Союзу.

Віктор Цой знявся в декількох кінострічках. За опитуванням читачів «Радянського екрану» він став кращим актором року за роль у фільмі «Голка». Вважається одним з найвпливовіших радянських артистів у популярній музиці.

Загинув у віці 28 років у zenіті слави своєї творчості. До трагічної смерті призвела автомобільна катастрофа 15 серпня 1990 року на шосе, що неподалік від Тукумса (Латвія). Інтерес до його творчості не слабшає і сьогодні.

Макаре́вич Андрі́й Ваді́мович – лідер легендарного гурту «Машина времени», російський музикант, співак, композитор, продюсер, телеведучий, бард, автор текстів до пісень, художник-графік, архітектор

Є одним із батьків-засновників рок-н-ролу в СРСР. Народний артист Росії.

Народився 11 грудня 1953 року в Москві. У дитячі роки мріяв стати водолазом, герпетологом, палеонтологом. Зібрав унікальну колекцію метеликів, мріяв стати фахівцем з вивчення змій і навіть тримав їх удома. З четвертого класу пристрастився до підводного плавання, пізніше – до гірських лиж. За його

словами, велика частина мрій здійснилася – він спробував багато чого з того про що мріяв в дитинстві.

У 1960–1970 роки Андрій Макаревич навчався в школі № 19, з англійським ухилом. Під керівництвом свого батька – архітектора і музиканта-аматора – Андрій з ранніх років грав на фортепіано. Він вступив до музичної школи по класу фортепіано, але, всупереч волі батьків, покинув навчання. В 12 років почав самостійно займатися на гітарі, грав дворові та бардівські пісні, складав вірші. Захоплювався піснями Булата Окуджави та Володимира Висоцького.

У 1966 році познайомився з музикою гурту «The Beatles» і, за власними словами, став «бітломаном», як і деякі з його однолітків, що й визначило його подальшу долю.

«Було відчуття, що все попереднє життя я носив у вухах вату, а тут її раптом вийняли. Я просто фізично відчував, як щось всередині мене перевертається, рухається, змінюється необоротно. Почалися дні бітлів. Бітли слухалися з ранку до вечора. Вранці, перед школою, потім відразу після уроків і аж до відбою. У неділю бітли слухалися весь день. Іноді змучені бітлами батьки виганяли мене на балкон разом з магнітофоном, і тоді я робив звук на повну, щоб усі навколо теж слухали Бітлів ...»

У восьмому класі заснував ансамбль «The Kids», який виконував кавер-версії іноземних пісень. Перший офіційний виступ ансамблю відбувся в 1968 році.

У 1969 році, разом з однокласниками, організували групу «Машина времени», існуюча і донині ось вже 50 років. З цією групою пов'язане практично все подальше життя і творча діяльність Андрія Макаревича. До цього дня він є керівником групи, її «обличчям», основним автором текстів, а також композитором і виконавцем значної частини пісень.

Після закінчення школи, в 1970 році поступив у Московський архітектурний інститут, в 1977 році закінчив з дипломом художника-графіка та архітектора. Працював архітектором в Гіпротеатр («Державний інститут проектування театрів і видовищних споруд») до 1980 року, але основним заняттям весь цей час була робота в гурті «Машина времени».

1980 року Макаревич Макаревич, звільнившись з Гіпротеатра, офіційно став музикантом і виконавцем. У наступні роки багато гастролював у складі групи по СРСР, знімався разом із групою у фільмах Олександра Стефановича «Душа» (1982), «Почни спочатку» (1986) (тут зіграв головну роль, явно «списану» з нього самого).

З 1985 року випустив кілька сольних альбомів, поєднував у своїй творчості рок-музику гурту «Машина времени» з акустичною бардівською піснею. Брав участь у записі альбомів групи «Квартал». Випустив кілька збірок своїх віршів і дві біографічні книги спогадів.

У 1990-ті роки час від часу виступав із сольними концертами в типовій «бардівській» манері – без супроводу інших музикантів, з однією акустичною гітарою, – на яких виконував власні пісні, не призначені для гурта «Машина времени» (більшість з них видано в складі сольних альбомів).

У 1999 році отримав звання Народного артиста Російської Федерації за великі заслуги в галузі мистецтва.

У 2001 році організував проект «Оркестр креольського танго».

Є президентом фестивалю Створення світу.

У липні 2015 року Андрій Макаревич спільно з українським гуртом Гайдамаки та польським співаком Мацеєм Маленчуком записав пісню на антивоєнну тематику під назвою «Тільки любов залишить тебе живим». Слова пісні написані трьома мовами – українською, російською та польською.

Продовженням ідей бардівської пісні стало виконання пісень групою. Поміркуй, чим відрізняється бардівська пісня від виконання пісень у стилі бард-року.

Бард-рок (англ, bard – співець і рок) – широкий спектр форм року, основою якого є авторська пісня в сольному (акустичному) або груповому виконанні.

Громадянська позиція щодо України

Від самого початку Євромайдану Андрій Макаревич виступав на його підтримку. Критично висловлювався щодо висвітлення подій на Євромайдані в російських засобах масової інформації. Після втечі Януковича музикант назвав

приховування того на території Росії ганьбою перед всім світом, зазначивши: «Чесна людина не буде переховувати злочинця і злодія. А злодій – буде.»

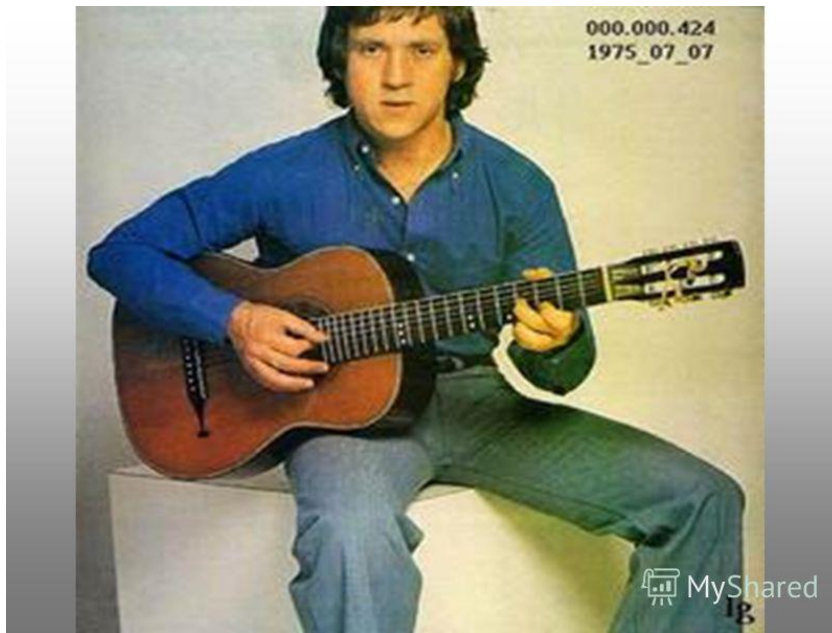
Макаревич виступав проти анексії Криму Росією та заявляв, що вважає «територію Криму окупованою», хоча у своїх публічних заявах він також часто повторював фейки російської пропаганди про «мовне питання» як одну з причин виникнення конфлікту в Криму та на Донбасі. Зокрема у 2014 році в ефірі російського телеканалу «Дождь» Макаревич повторив поширену дезу російської пропаганди, що Росія анексувала Крим та вторглася на схід України аби допомогти російськомовним громадянам, заявивши «українці наробили шороху з «мовним питанням»». В цьому ж інтерв'ю Макаревич все ж заявив що незважаючи на те, що Україна «наробила шороху з «мовним питанням» та все ж українці «не заслуговують на повторення кровопролиття» та назвав розмови про повернення Криму до складу Росії провокаціями.

Макаревич брав участь 15 березня 2014 року в Марші миру в м. Москві проти можливої війни України з Росією. Під час цієї акції Макаревич у провулку наткнувся на прибічників скандального російського політолога Сергія Кургіняна, яких обурило жовто-блакитна стрічка у музиканта. Вони відреагували на цей символ лайкою: «Андрюха! Жид! Бандері продався!». Після цього Андрій Макаревич написав у Facebook про росіян: «Боюся, що цей народ вже не врятувати».

12 серпня 2014 року Макаревич зустрівся з мешканцями звільненого Слов'янська та дав благодійний концерт у Святогірську, за що деякі активісти хотіли визнати його персоною нон-грата у Росії та позбавити всіх нагород, створивши відповідну петицію на сайті «Change.org».

6 липня 2018 року Макаревич брав участь у концерті на підтримку ув'язненого у Росії українського режисера Олега Сенцова.

Внаслідок позиції Макаревича в «українському питанні», на початку 2014 року в Інтернеті розгорнули інформаційне цькування музиканта, був організований збір підписів за позбавлення його всіх державних нагород. У відповідь на це Алла Пугачова, Леонід Ярмольник, політик Михайло Прохоров, письменник Людмила Улицька, правозахисник Лев Пономарьов, телеведучий Олександр Любимов та ряд інших виступили на захист Андрія Макаревича з листом на ім'я президента РФ Володимира Путіна, прем'єра Дмитра Медведєва, генерального директора «Первого канала» Костянтина Ернста, Держдуми і Ради федерації.

1938-1980

Володимир Висоцький – видатний російський поет, співак та актор.

Він був особистістю, артистом, неповторною, ні на що не схожою індивідуальністю, одним з найбільш цікавих акторів сучасності. Він був співаком. Для нього пісня була другою мовою. Ймовірно, він був створений так, що не міг виразити словами, але він володів вражаючим даром пісні, через яку любив, ненавидів, нехтував, сподівався, мріяв, хворів, мучився. Ці пісні були як крик, ці крики були як стогін серця, як хрускіт розриваючого серця. Його пісні любили і не любили, його пісні шокували, захоплювали, дивували, але вони були вираженням якихось таких народних струн, які сьогодні виявилися в повній мірі. (Михайло Ульянов).

Висоцький ніколи не був репресований, не сидів у тюрмі, не воював, не займався професійним спортом. Він був дивовижним актором і талановитим поетом, тому в своїх піснях зумів створити такі переконливі образи, так вірно відчувати темп життя, що кругом особистості Висоцького завжди ходило багато легенд. На своїх концертах Висоцький із задоволенням спілкувався з слухачами, розповідав їм про себе, про свою творчість, але це не заважало міфологізації його особистості.

Офіційно Висоцький записав лише одну пластинку пісень, видав лише одну збірку віршів «Нерв», і то це відбулось після смерті автора. Більшість його пісень було записано любителями-непрофесіоналами. В піснях Висоцького чуються інтонації російської народної пісні, її речитативність, діалогічність; частушечні ритми, надрич «жорстокого» романсу часто використовувались поетом як засіб додаткової характеристики героїв.

Пісні Володимира Висоцького (а їх понад 600) – ліричні, драматичні, сатиричні, про дружбу і війну, про любов і ненависть, про обов'язок і совість. Слухачі його пісень у всі часи переконані: Висоцький особисто пережив усе те, про що писав. Фронтовики, моряки, альпіністи, водії – усі вважали його «своїм». Сам бард так говорив про авторську пісню: «Я хочу запевнити, що авторська пісня вимагає дуже копіткої роботи. Ця пісня весь час живе з тобою, не дає тобі спокою ані вдень, ані вночі».

25 січня 2021 року виповнилось би 83 роки з дня народження Володимира Висоцького. Він помер, не доживши навіть до п'ятидесяти. Смерть наздогнала його, коли йому було лише 43 роки. Його талант загорівся яскравим феєрверком так само раптово, як і згас.

Вперше про його творчість дізнались в середині 50 років ХХ століття. Він був одночасно автором-піснярем и актором театру і кіно. Але на цьому багатогранність його таланту не вичерпувалась. Писав він і прозу.

Росію (Радянський Союз) 60-70 років краще від усіх описав саме Висоцький.

Але був ще і високий сенс поведінки Висоцького – поета і актора. Проникнути, як говорив він сам, не лише у вуха, але і в душі, щось зрушити в чужій свідомості, оживити її – ось в чому полягав головний зміст всього, що він робив. Його життя – це історія епохи, розкрита у творчості.

У роки суворої цензури Висоцький торкався цілої низки заборнених тем, через що й сам багато в чому був під заборною, але попри всі обмеження популярність Висоцького була й залишається донині феноменальною.

Творчість Володимира Висоцького на батьківщині замовчували. Його навмисно не згадували в пресі. Його концерти зривали, йому влаштовували скандали, арештовували «помилково», не видавали закордонних віз, довго не пускали навіть до дружини, яка жила в Парижі. І тільки за кордоном були надруковані деякі його пісні і вірші. Але жоден вірш, жодна пісня, окрім, мабуть, декількох пісень до кінофільмів, не були видані на батьківщині поета за його життя. Тільки в збірках-самвидатах регулярно з'являлись тексти його пісень. Але всеодно його знали всі. І любили.

За життя він багатьом не давав спокою. Навколо його імені роїлись і множились чутки, домисли, плітки. Вони і донині заважають об'єктивно оцінити творчість і особистість Володимира Висоцького. Так, він багато б міг написати, сказати. Але й того, що сказав, заспівав, цілком достатньо, щоб проникнути до цієї людини почуттям величезної подяки, щирого захоплення. Довго ще буде супроводжувати нас його хрипкий баритон – і в роботі, і в любові, і в хвилини чоловічих рішень і вчинків. Завжди і всюди він співав своїм голосом свої пісні. Голос Висоцького гримів – до хрипоти, до горлового спазму – на всю країну про нерозмінності вічних цінностей – пам'яті синів про подвиг батьків, чоловічу

дружбу, вірність собі, своїй справі, про правду, совість, честь. Говорив від імені власного «я». Цим він близький людям. Висоцький цінував в людях понад усе, навіть вище розуму й таланту: доброту, чесність, щирість і відкритість. Герої пісень Висоцького долають гірські вершини, морські глибини і власний страх.

Пісні Володимира Висоцького різноманітні за тематикою. Вони відображають життя кримінального світу і життя спорту, це пісні на тему війни і дружби, пісні про кохання, казкові, побутові і сатиричні пісні та алегоричні оповідання про тварин.

Як і будь-який талант, Висоцький відповідав своєю появою потребам суспільства і часу. Він написав портрет епохи. “Я пишу о нашем времени, в котором есть много юмора и много недостатков”, – казав поет.

Володимир Висоцький – феномен сімдесятих років, його творчість самотньо й багатогранною. У своїх віршах-піснях поет відгукувався "на злість дня" і звертався до історичного минулого нашої батьківщини; писав і співав про людські переживання й одушевляв природу; воскрешав такі вічні почуття й поняття, як любов, дружба, честь, щоправда, добро, воля. Поет не відокремлював себе від своїх героїв, гостро відчував і як би перекладав на свої плечі складну заплутаність їхніх доль, біль і гіркота переживань. Його пісні – свого роду самопізнання народної душі.

Краще всього про себе самого Висоцький сказав у пісні **«Я не люблю»**. Вона розповідає про те, що він не любить, не терпить, ненавидить, і ось перед нами постає образ сильної і благородної, чесної людини, оптиміста і веселуна, прямого, справедливого і доброго. Лексика цієї пісні, її інтонації відповідає її сповідальному характеру: поет розказує про себе, тому пророкування не використовується.

Пісні про війну дуже потрібні для розуміння творчості Висоцького. Їх герої – люди мужні, сильні, люблячі Батьківщину і людей. Теми подвигу, товариства, зрадництва, болі, смерті зазвучали в його піснях по-новому. Із воєнних пісень, напевно, найбільшою популярністю користувались «Братские могилы», «Он не вернулся из боя», «Сыновья уходят в бой», «Песня о звездах», «Всё сгорело дотла»...

Українські барди

Рух українських бардів сформувався наприкінці 80-х років минулого століття, зокрема під час перших фестивалів авторської пісні «Оберіг» та «Червона рута».

Українські барди «першої хвилі», як правило, брали активну участь у здобутті незалежності України.

Українські барди – виконавці пісень (у тому числі власних) у жанрах бардівської пісні, співаної поезії тощо. Виконання пісень ведеться переважно під акомпанемент шестиструнної гітари класичної форми або ж стилізованої під кобзу; трапляються і барди, які акомпанують собі на інших музичних інструментах: фортепіано (Сергій Шишкін), ліра та кобза (Едуард Драч).

Багато українських бардів виступають проти використання назви «барди» та воліють називатися «співцями», «кобзарями» чи просто «виконавцями», тому що вони живляться славним історичним минулим.

Їхні тексти наповнені критикою, роз'ятрені та пекучі, але водночас шляхетні, засновані на перемогах (військових, особистих), а не на поразках. Також українських бардів часто можна побачити з національними інструментами.

Запрошуємо Вас познайомитися з творчістю найвідоміших українських виконавців співаної поезії.

Смик Олександр Іванович – український бард, поет, драматург

Народився 26 жовтня 1957 року в с. Грузьке Кролевецького району Сумської області. «Твердження, що середовище формує людину, – не нове, але я його підтримую. Моя мала батьківщина – Сумщина. Ще у доволі ранньому віці я переїхав у Рівне. І саме там ріс, закінчив школу, інститут, знайомився, одружився,

виросли діти. Саме там – у середовищі Рівного – я збагачувався, зростав як морально, так і духовно. А потім переїхав на Тернопілля. Тоді у мене виникла ідея створення першого приватного будинку творчості. Для цього обрав дуже мальовниче місто – Кременець. А проект назвав «Кременець – ворота раю». Там відбувались усі живописні, архітектурні, скульптурні, поетичні пленери. Мені приємно сказати, що на той час це було місце, де збиралась уся еліта України».

Закінчив у 1977 році Рівненський державний педінститут (педагогічний факультет) та в 1983 році Київський університет ім. Т. Г. Шевченка. Автор концептуальних розробок музичних фестивалів: "Тарас Бульба", "Вивих", "Повстанські ночі", "Лаба", "Золоте підпілля", "Зелений цвіт – цвіт надії", "Кобзарські сезони Волині". Організатор першого приватного Будинку творчості "Потік Ірва" (2004). Написав понад 20 поетичних збірок. Живе і працює у м. Тернополі і м. Кременці. Член національних спілок України: театральних діячів, кобзарів, журналістів, письменників та Всеукраїнської музичної спілки.

Найкращі твори Олександра Смика: "Шануймось, панове", "Жінка друга", "Пане підпоручнику", "Скільки літ", "Не вір мені, не вір", "Мені потрібно зовсім небагато", "Волинь", "Твоя і моя Україна", "Пісня дружині", "Берегиня".

Про нього можна говорити багато в різних площинах. Він єдиний в Україні член п'яти національних спілок України: письменників, театральних діячів, кобзарів, журналістів та Всеукраїнської музичної спілки, митець-інтелектуал, вічний бунтар. Але передусім він є собою, і тільки собою, всюди і завжди – собою... Не приймає жодних офіційних титулів і звань. Для нього, лауреата багатьох престижних премій, найціннішим є «Визнання» Краківської конференції поетів – напис «Визнаю тебе рівним» на маленькому аркушику паперів.

Олександр Смик – це абсолютно самостійний «жанр». Ніколи не йде за тенденціями, а сам творить їх. Він різний у різні періоди творчості: ліричний, саркастичний, іронічний, ностальгійний, ніжний... Проте завжди – не схожий на інших. Завжди – вільний і парадоксальний. Для нього не існує кордонів і умовностей – він здатний створювати сплав з різних світів з тією ж легкістю, з якою дитина грається з пластиліном. Його творчість – багатогранну, багатопланову, різножанрову – не втиснеш в рамки слів. Вона не потребує коментарів і коментаторів. Його поезія – як він сам: жива і жвава, тремка й пульсуюча, відверта до оголених нервів... Це – рівень творчості, досягти якого вдається дуже не багатьом. Це музика, що, почавшись одного разу, вже ніколи не закінчується, це лірика, яку як не ми, то наші нащадки визнають шедевром...

(«Ах, тільки не чіпайте скрипаля», «Це війна»)

Єроф'єв Костянтин Володимирович – український музикант, поет і журналіст. Вокаліст та клавішник культового гурту «Рутенія». Автор і виконавець «Маршу УНСО», а також сольного альбому «Легіонер. Дорогами війни та кохання»

Народився 29 травня 1966 року в Києві. Навчався на фізичному факультеті Київського університету (1983—1990), але не закінчив фізмат. Ще під час навчання на фізичному факультеті КДУ, у 1989 році, Костя приєднався до гурту «Рутенія», в якому працював до 1992 року солістом та клавішником. У цей час закінчив училище імені Глієра за класом вокалу.

Лідер «Рутенії» Анатолій Сухий так пригадує знайомство з Костем:

«М'який, чистий баритон Костя Єроф'єва та неодноманітне аранжування - у запису використано більше 20 інструментів, як сучасних, так і народних. Завдяки цьому та, не в останню чергу, завдяки майстерності музикантів, музика CD - багата й барвиста. Це ностальгійний, пронизливо-романтичний настрій, музика балансує на тонкій межі між автентичною, народною та міським романсом, перед очима постають степи, високе небо - і, водночас, фігури офіцерів у салонах, що у нечасті години відпочинку співають для своїх чарівних дам. У цих піснях і жага волі, і прозорий поцілунок на прощання, та сама романтика, якої іноді так не вистачає сьогодні. Крім цього альбому, творчість музикантів представлена у нас на CD **«Рутенія. 10 років потому»**», і надто важко було б визначити, який з них - кращий.»

Активно долучався до громадської роботи та політичної боротьби. Він був у першій тусовці національного відродження. У 90-их рр. разом з побратимами об'їздив різні закутки Центральної й Східної України, розшукуючи занедбані могили учасників національно-визвольних змагань. Єроф'єв є виконавцем і співавтором славнозвісного "Маршу УНСО", котрий був, без перебільшення, гімном цієї організації. Після розпаду «Рутенії» у 1992 році, почав співати окремо

та займався журналістикою. У 2001 р. випустив сольний музичний альбом «Легіонер. Дорогами війни та кохання».

Костів глибокий і при цьому достатньо м'який баритон дуже добре підходив для військових і ліричних балад з його репертуару, деякі з яких (узяти той самий «Легіонер») він власне і створював. Твори його звучать сучасно, яскраво, повнозвучно і не банально. Вони не лишають відчуття провінційності чи стилістичної обмеженості української пісні, в чому нас досі вперто намагаються переконати далекі від розуміння душі нашого народу «музикознавці».

Проте музика не могла прогледувати його як співака, до того ж людину принципову, добру і не здатну до відвертого хижацтва великої сцени. Далекий від світського життя й лаштунків шоу-бізнесу Костянтин працював на телебаченні і в Інтернет-журналістиці. Був редактором регіонального відділу на телеканалі «Інтер», журналістом кількох друкованих видань. В останній період життя – редактором на сайті NEWSru.ua, але своїм серцем завжди лишався з музикою, із Україною, важко переймаючись тими чи іншими перипетіями сучасності.

Серцевий напад і став причиною його смерті у 42-річному віці. Співака не стало на світанку 25 серпня 2008 року. Похований Кость Єрофєєв в селі Селище Баришівського району на Київщині.

Він став легендою як вокаліст одного з найромантичніших перших українських гуртів. У його сольному виконанні відомі повстанські гімни та авторські пісні звучали оригінально і яскраво. У репертуарі Костянтина - балади про кохання і про війну.

Дмитро Корчинський записав у своєму блозі:

«Помер Костік Єрофєїв, надзвичайно талановитий співак, він мав все, щоб прославитися, крім спраглої публіки...Браття, помоліться за нього. Якби ви чули, ви б знали, що втратили.»

25 лютого 2009 року відбулась посмертна презентація його другого альбому «А серце — за Вкраїну...»

7-8 липня 2018 року в Києві відбувся 10-ий фестиваль української патріотичної авторської пісні, названий на честь відомого барда, соліста гурту "Рутенія", громадського діяча та журналіста Костя Єрофєєва.

(Кость Єрофєєв «Пане полковнику», «Легіонер»)

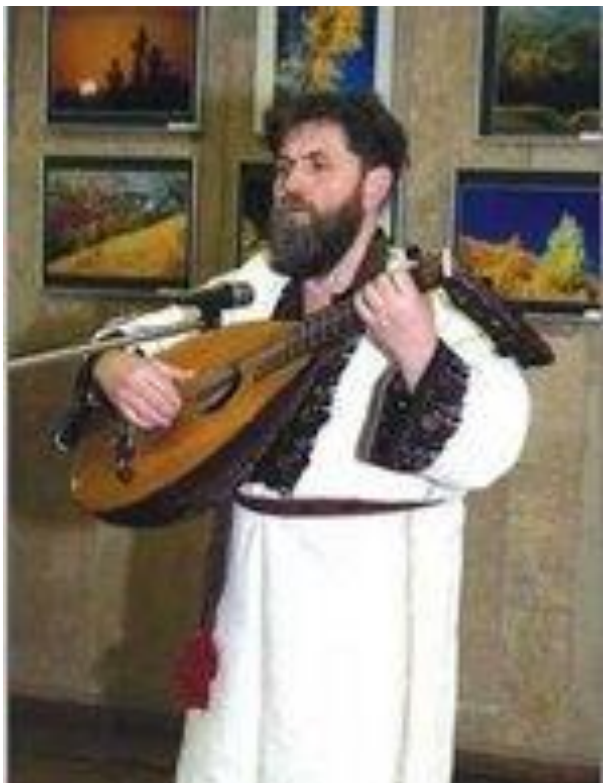
Наприкінці 90-х років минулого століття з'явилася «друга хвиля» українських бардів, які виконували гостросоціальні пісні. Вони зосередилися на переспівуванні творів своїх попередників чи обробці народних, стрілецьких, повстанських пісень.

Едуард Драч – український бандурист, кобзар, лірник, поет, бард і рок-музикант

Народився у Кривому Розі, навчався у медичному інституті в Дніпрі. Жив у Черкасах, потім переїхав до Києва. Один з перших українських бардів.

Як лікар-невролог і реабілітолог вищої категорії Драч реабілітує не лише фізично, а й духовно. Рятуює внутрішній світ своєї аудиторії. Варто лише увімкнути play й скористатися його музичною терапією. Він виконує-реконструює традиційний кобзарсько-лірницький репертуар у супроводі вересаївської кобзи, старосвітської бандури та колісної ліри. Значну частицу репертуару становлять авторські псалми та пісні в народному стилі, так звані «запорозькі пісні», лицарські пісні, невольничі плачі, богомільні пісні, побожні псалми та канти, духовна та світська лірика.

Василь Жданкін – український бард, кобзар, бандурист

Кобзар, бандурист та бард з української Кубані. У його репертуарі – пісні на вірші українського лемківського поета Богдана-Ігоря Антонина. Виконавець старовинних українських пісень - козацьких та обрядових. Часто виступає спільно зі своєю донькою Анастасією. На чернівецький «Червоній руті» (1989) першим публічно виконав заборонений тоді Гімн України. Восени 1989 р. на заключному концерті фестивалю «Червона Рута» вперше заспівав «Ще не вмерла України» публічно.

В. Жданкін – автор низки музичних творів на власні слова та вірші українських поетів. Знявся у кінострічках «І снігом стелиться життя» та «Українці, ми врятовані».

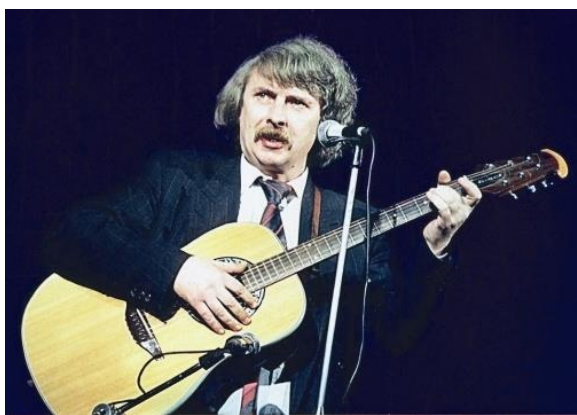
Загинув в ДТП 2 вересня 2019 року.

Василь Жданкін «Господи помилуй нас»

Микола Воловик – український бард, автор кількох десятків пісень

Пише як на свої слова, так і на тексти відомих поетів, насамперед слобожанських, але не тільки. У доробку Миколи Воловика є пісні на вірші Леоніда Кисельова, Леоніда Талалая, Володимира Базилевського, Василя Борового, Анатолія Перерви, Віктора Бойка, Лариси Вировець, В'ячеслава Романовського, Володимира Верховня, Олександра Бобошка та ін. Дипломант фестивалю «Червона Рута». Багатолітній учасник Харківського Українського Клубу «Апостроф». («Повертайтеся»)

Стас Тризубий – український бард

Стас Тризубий – був справжнім генієм, чи не найвідоміший франківчанин, який лишив чималу творчу спадщину відразу у кількох царинах. Його знають і як кінодокументаліста, і як мультиплікатора, і як художника, і як оперного композитора, і як письменника-фантаста. Але насамперед як виконавця авторської, переважно жартівливої, пісні на злободенні соціально-політичні теми.

Станіслав Щербатих відомий під сценічним псевдонімом Тризубий Стас народився у 1948 році в місті Алейськ (Алтайський край, Російська Федерація),

після смерті батька, Стасу було 1,5 роки, переїхав разом з мамою до Івано-Франківська, де глибоко пройнявся українською національною ідеєю. У кінці 1980-х років Станіслав Щербатих створив в Івано-Франківську клуб авторської пісні, який тепер носить його ім'я. Без нього не обходилося жодна суспільно значуща подія. Мав навіть медаль за підтримку Помаранчевої революції. Працював довго. Натхенно і плодovито. Помер у 2007 році.

Лишив по собі 6 альбомів: «Щури» (1994) , «Іспанія, Іспанія...» (1995), «Пісні про кохання» (1998), «Пісні про любов» (1998), «Мене звуть Тризубий Стас» (1997), «Як ми живемо» (1999).

(«Їсти дай» Переспів Yesterday (The Beatles) – «візитівка»)

Живосил Лютич – український бандурист, народознавець, рок-музикант, композитор, бард, автор понад 300 музичних творів.

Справжнє ім'я – Василь Лютий. Він справжній автор модерного українського супер-хіта «Меч Арєя», написаного ним за мотивами забороненого у СРСР однойменного роману Івана Білика. Пісня вважається однією з найкращих у творчому доробку гуртів “Тінь сонця”, «Гайдамаки» та інших. І від початку проведення АТО стала неформальним гімном її учасників. Але написав її Лютич і, певно, він її найкраще й виконує.

Людина вибухоподібної вдачі. Завжди перебуває у вирі подій.

1988 року після вступу на навчання у Київському вищому музичному училищі ім. Р. Глієра вимагав викладання українською мовою, за що отримав тавро “буржуазного націоналіста” й примусове психіатричне лікування.

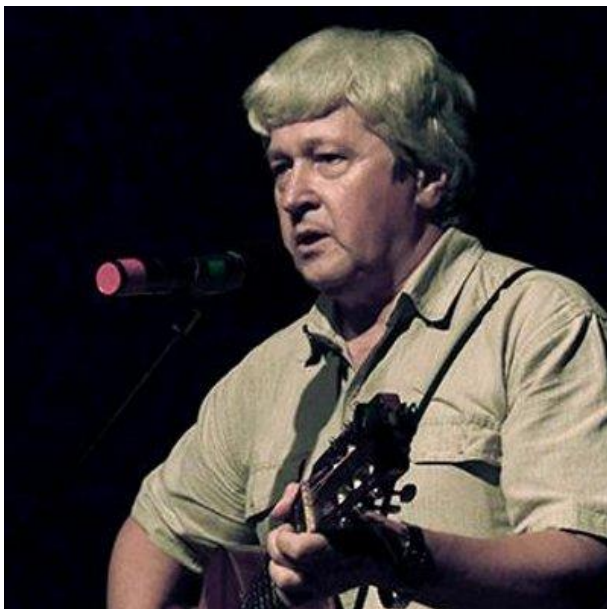
Черкащанин Лютич, зірка тамтешнього рок-клубу, починаючи з 2008 року мешкав у прикордонному райцентрі Рубіжне на Луганщині, де вчителював у місцевій музичній школі й одночасно навчався в магістратурі Східноукраїнського університету.

Весною 2014-го зазнав жорстокого нападу сепаратистів під час мітингу «За Єдину Україну!». Співака було «заарештовано» новою «владою». Звільнили його тільки після втручання ОБСЄ.

Разом з тим, образ борця й заколотника Лютич майстерно поєднує з освіченістю і прагненням до нового у творчості. Має три вищі освіти, наукові роботи й... особисту точку зору з більшості питань.

Прихильник Родо-Віри. Волонтер, постійний учасник концертів для військових, зокрема, на передовій.

(«Меч Арєя»)

Ігор Жук – відомий український бард

Ігор Теодорович Жук народився 7 грудня 1951 року на Україні в селі Руда-Селецька Львівської області. Мешкає в Києві.

У 1972 році закінчив фізичний факультет Львівського державного університету імені І.Франка. Далі навчався в аспірантурі Інституту теоретичної фізики АН України. Кандидат фізико-математичних наук. Спеціаліст із комп'ютерної графіки. До виходу на бардівську сцену Ігор Жук став відомий у колах київської інтелігенції як художник, організатор ряду виставок мистецького андеграунду на базі Інституту теоретичної фізики. Мав декілька власних експозицій.

Паралельно освоював давню творча професію – театрального діяча та кінодраматурга. Ігор Жук – автор радіовистав, дитячої п'єси, сценаріїв до понад 30 фільмів студії «Київнаучфільм», трьох художньо-пізнавальних книг для дітей.

З 1972 пише пісні на власні вірші. Має близько 400 пісень (українською, російською, польською мовами).

Шанувальники його творчості пам'ятають пісні-листи Марічки до Івана з далекої Італії, лист Івана до коханої за кордон. Тепер ж Іван пішов захищати рідну землю на Донбас.

Після чотирирічної перерви Ігор Жук повернувся до свого циклу «Листів». Дві нові його композиції присвячені українським бійцям на Донбасі. В одному із нових «Листів» Марічка розповідає коханому про те, як живе без нього, як просить Бога, аби коханий повернувся додому живим. У «Листі з Донбасу» Іван розповідає Марічці про будні фронту. «Найкраща в світі ніч, котра пройшла без бою», – йдеться у пісні. У відео до композиції використані фото та відео із зони АТО, а також зображення картин Ангелів, які ще під час Майдану малювала відома письменниця дружина Ігоря Жука Ірен Роздобудько.

Давайте разом переглянемо цю композицію з циклу «Листи з Донбасу»

(«Найкраща в світі ніч, котра пройшла без бою»)

Сергій Шишкін – український джазовий бард-піаніст

Сергій Шишкін – виконавець жанру співаної поезії, є єдиним відомим в Україні бардом-піаністом.

Якби певний всеукраїнський фестиваль бардів запровадив номінацію «Найскромніший», то її, певно, більшістю голосів присудили би унікальному виконавцеві з Волині, чи не єдиному нині в Україні барду-піаністу Сергію Шишкіну з Володимир-Волинського. Дебютувавши наприкінці 80-их рр., він так і не «розжився» великими статками, не перебрався, як його колеги-ровесники, на Київ, на Москву чи деінде. Не «забронзовів». Але... й не зістарився. Дає концерти, записує нових пісень.

Пісні Шишкіна дорослі. Міські, багато в чому джазові, але все одно бардівські, позаяк позбавлені шаблонів і зайвих виконавських стереотипів. Виконувана шикарним, густим голосом кожна його пісня сприймається слухачами як щоразу нова історія. Жвава і ритмічна. Життєрадісна і життєдайна.

Народився Сергій Шишкін 26 червня 1958 р. у м. Володимир-Волинський. Закінчив Володимир-Волинську СШ № 3 в 1975 році.

Музичну освіту здобував у Луцькому музичному училищі, яке закінчив у 1977 році та в 1985 році закінчив Рівненський педагогічний інститут.

Перший конкурс, на якому Сергій Шишкін отримав призове місце, був «Оберіг» у 1989 році. Цей конкурс фактично дав йому старт.

Сергій Шишкін – лауреат кількох фестивалів: «Оберіг» (1989), «Червона рута» (1993), «Білі вітрила».

Неодноразово він був членом журі Всеукраїнських музичних фестивалів, серед яких – «Оберіг» та «Перлини сезону». Він є постійним членом журі найдавнішого українського рок-фестивалю «Тарас Бульба».

Організатор Фестивалю молодіжної музики «Володимир» в рідному Володимирі-Волинському в 1994 році.

Сергій Шишкін записав шість повноцінних студійних сольних альбомів.

За версією ресурсу «risennyk.org», до ТОП5 пісень С. Шишкіна, тексти яких шукають, відносяться: «Западенська зима», «Глина до глини», «Одинак», «Осінь повінь», «Нехай згадають його чоловіком».

11 липня 2007 року Сергію Шишкіну було присвоєне звання почесного громадянина міста Володимира-Волинського, а в 2018 році – звання «Заслужений діяч мистецтв»

(«На війні якої немає», «Козацька похідна»)

Білоруський дует Алєся Чумакова та Тєтєани Ячної відроджує традиції старовинних бродячих середньовічних бардів. Але не під арфу, як прийнято в Ірландії, не з гітарою, як звикли бачити бардів ми. Дует співає під акомпанемент білоруських гуслей. Репертуар переважно складається із світових хітів, перекладених білоруською мовою. Тут й історичні ірландські балади, весела музика пабів і трактирів Європи, народні та авторські пісні Європи і Америки XIX - XX ст. А також під гуслі музиканти співають пісні з репертуару ВІА «Пісняри» і групи «Стары Ольса», відомі твори білоруських поетів і композиторів радянських часів.

Український бард Сергій Василюк чудово виконує як українські, так і білоруські пісні. Подумалося: в Україні бардів, які без акценту співають білоруською, не так і багато. І якщо вже такі є, то вони на вагу золота... його взяла в полон білоруська культура? Що саме було поштовхом? Як оцінює нинішню ситуацію з білоруською в Мінську і з українською в Києві? Чи існують способи з допомогою пісні швидко підняти національну свідомість столичних жителів? Ці питання київський бард сам неодноразово ставив перед собою ті ж запитання.

Класики жанру авторської пісні та живі легенди

Класики жанру авторської пісні та живі легенди: Дмитро Кімєльфєльд, Валєрій Сергєєв, Дмитро Бикчєнтаєв – представили свою нову творчу програму «Нове і добре, що не забуде старе».

Перший концерт із бард-проекту «Пісні нашої людини», відбувся у Дніпропетровській філармонії ім. Когана. В рамках бард-проекту заплановані ще два заходи: майстер-клас та джем-сейшен.

«У концерті брали участь гості з Татарстану та Ізраїлю. Це виводить один із проектів на новий рівень – інтернаціональний. Дніпро відкрите для всіх культурних течій, напрямків та вподобань», - розповів начальник управління культури Дніпровської міської ради Євген Хорошилов.

Дмитро Кімelfельд приїхав до Дніпра з Ізраїлю. Автор пісень та поет народився у Києві, але вже майже 27 років мешкає в Єрусалимі: «У цій програмі я виступаю як автор віршів. Ми намагалися зробити сьогоднішню програму так, аби пісні були різнопланові: і серйозні, і ліричні, і веселі. Наше завдання зробити так, аби людям було приємно та щоб вони відчули ті вірші та музику, яка сьогодні буде лунати. Півроку тому ми були у Дніпрі на фестивалі бардовської пісні імені Галича і саме завдяки тому, що у Дніпрі проходять такі заходи, ми приїхали», - розповів поет.

Вперше до Дніпра завітав композитор з Татарстану **Дмитро Бикчентаєв**. Він грає на багатьох музичних інструментах, пише пісні на вірші відомих поетів: «Сьогодні я буду грати лише на гітарі, через складнощі перевозки інструментів. Цей концерт доводить, що авторська пісня в Україні жива. Мені дуже приємно виступати сьогодні у Дніпрі», - розповів музикант.

Валерій Сергєєв «Ідея організувати такий концерт з'явилась давно, але через те, що ми мешкаємо у трьох різних країнах, це було складно. Тож наше тріо вперше зібралось разом у вашому місті. Чесно кажучи, ми дуже хвилюємось, але ми знаємо, що у Дніпрі дуже гарна публіка, яка полюбить авторську пісню», - розповів Валерій Сергєєв, який приїхав до Дніпра з Києва.

На програму «Нове і добре, що не забуте старе» зібралась повна зала глядачів. Дехто прийшов познайомитись із творчістю поетів та композиторів, а хтось прийшов згадати пісні, які слухав у молодості. «Ще у 70-ті роки я разом з друзями співав пісню Кімelfельда «Жгут костры

Володiмiр Михайлович Iвасюк – український композитор, поет-пісняр. Один з основоположників української естрадної музики. Герой України (2009, посмертно)

«Інші народи співають своїми мовами,
і ніхто не називає їх націоналістами.

А ми, українці, з самої колиски стаємо
націоналістами, якщо матері співають нам
українські колискові. Тому нас і перевиховують
у концтаборах...»

Володимир Iвасюк

Один з основоположників української естрадної музики (поп-музики). Автор 107 пісень, 53 інструментальних творів, музики до кількох спектаклів. Професійний медик, скрипаль, чудово грав на фортепіано, віолончелі, гітарі, майстерно виконував свої пісні. Неординарний живописець.

4 березня композитору Володимирові Iвасюку мало б виповнитись 70 років.

Народився Володимир Iвасюк 4 березня 1949-го – пропав 24 квітня 1979 року, а 18 травня знайшли тіло. Його земне життя тривало лише 30 років. Але за цей короткий час він виконав свою місію, використав таланти і потенціал, зробивши українську пісню модною на весь світ. Феномен Володимира Iвасюка у тому, що його пісні до сьогодні звучать, вони популярні, їх знають молоді люди, а сучасні виконавці їх переспівують.

У чому особливість Володимира Iвасюка, який досі вражає і захоплює?

У свої 23 роки він був вже відомим композитором і виконавцем.

У Львів його запросили у 1972 році, куди він переїхав із рідних Чернівців, перевівшись на навчання в Львівський медінститут. Його пісні «Червона рута» та «Водограй» вже два роки зачаровували не лише українців. Їх із захопленням переспівували люди різного віку.

«Червона рута» – це була перша пісня. Львівські композитори ревниво ставились до популярності молодого хлопця з Буковини Івасюка.

«Коли почув його пісні, це мені сподобалось», – пригадує поет-пісняр Богдан Стельмах.

Я йому якось казав, що він цю пісню не перевершить. Він скептично подивися на мене і відповів: «Побачимо». Вважав, що «Червона рута» – не вершина, що зробить ще кращі речі і зробив багато рівного і високого. Володя – це був такий свіжий струмінь, такий насичений кількісно і якісно», – каже Богдан Стельмах. Наша перша з ним пісня була «Лиш раз цвіте любов». Це був кінець 1974 року, а наступного року вона прозвучала у виконанні Софії Ротару. Потім була «Нестримна течія», «Запроси мене у сни свої».

Володимир Івасюк і Богдан Стельмах разом написали шість пісень, які й сьогодні відомі. У 1974 році його пісня «Водограй» на фестивалі «Сопот» у Польщі визнана найкращою, а через три роки Софія Ротару вдруге на цьому конкурсі перемогла з піснею Івасюка «У долині своя весна». Володимир Івасюк у віці 30 років написав понад 100 пісень, а ще була класична музика, інші музичні твори та експерименти.

Володимирові Івасюку пропонували переїхати зі Львова в Москву, але він категорично відмовився, а ось про Київ серйозно заговорив перед зникненням і вбивством.

«Володя був далекий від політики, але одного разу сказав татові: «Я вже дозрів, щоб мене розіп'яти. Я вже маю 30 років і дійшов до того стану, що мене можна розіп'яти, як Ісуса Христа». Мені тоді волосся дибки стало від цих слів, мороз по шкірі. Ми не знаємо, що стало причиною цього висловлювання. Очевидно, що КДБ вже стежило за ним давно і він мав підстави для таких слів татові. Незалежність у ті часи розцінювалась як злочин, треба було так той вектор загнути, щоб він не випирав», – каже Богдан Стельмах.

24 квітня 1979 року композиторів зателефонували і він пішов з дому, більше не повернувся, а 18 травня 1979 року його було знайдено повішеним у Брюховицькому лісі поблизу військової частини під Львовом. Офіційна версія – самогубство – викликала сумнів громадськості як того часу, так і тепер. Відповідно до неофіційної версії, смерть Івасюка – це вбивство, здійснене органами КДБ за наказом вищого керівництва СРСР. Похорон Володимира Івасюка 22 травня 1979 у Львові перетворився на масову акцію протесту проти радянської влади.

Архіви цієї справи, що зберігаються в Москві, дотепер ані родичам, ані працівникам музею Івасюка не відкривають, посилаючись на гриф «таємно», можливо, тому, що ще живі багато учасників тих драматичних подій. Самі ж родичі Івасюка вважають, що Володимира вбили.

Генеральна прокуратура України двічі поновлювала давно закриту кримінальну справу про його смерть у 2012 і 2014 роках, але закрила справу нібито через відсутність складу злочину.

13 червня 2019 року Київський науково-дослідний інститут судових експертиз дійшов висновку, що композитор-виконавець Володимир Івасюк фізично ніяк не міг би вчинити самогубство.

Друзі пригадують Володимира Івасюка як цікаву особистість, з яким ніколи не було сумно. У нього було багато мрій і бажання творити музику, а ще навчитись мистецтву підводної фотографії, але, на жаль...

Андрій Вікторович Кузьмєнко (псевдонім – Кузьма) – культовий український співак, композитор, поет, письменник, телеведучий, продюсер, актор. Лідер гурту «Скрябін». Заслужений артист Автономної Республіки Крим (2008).

Народився 17 серпня 1968 року в Самборі Львівської області. У дитинстві мріяв стати водієм сміттєвоза. Пізніше його родина переїхала в м. Новояворівськ, де він і почав свій творчий шлях. Навчався в Новояворівській ЗОШ № 1. Займався спортом, кандидат у майстри спорту з біатлону. Мати була вчителькою музики.

Андрій закінчив музичну школу за класом фортепіано. Закінчив факультет стоматології Львівського медінституту. Йому було нецікаве навчання там, однак довчився на прохання батьків.

14 вересня 1997 року дружина Світлана народила доньку, яку назвали Марією-Барбарою – на честь польської акторки Барбари Брильської, кумира дитинства Андрія Кузьменка (за його словами, дружина також дуже подібна на Барбару Брильську).

Історія життя Андрія була тісно пов'язана з гуртом «Скрябін». 2000 року став ведучим власного хіт-параду «Гаряча сімка», який проіснував до 2002 року.

З 2003 року Кузьменко протягом усіх десяти сезонів працював разом зі співачкою Наталею Могилевською телеведучим музичного телепроекту «Шанс», а згодом і програми «Шиканемо». З того часу Андрій бере всі важелі керування проектом «Скрябін» на себе, починає творити зовсім іншу музику, ніж досі. Очевидними стали зміни в його поглядах та ідеях – це стає помітним у його словах в інтерв'ю.

2004 року під час Помаранчевої революції Кузьма агітував за Віктора Януковича. За словами Кузьми, провладні сили пригрозили йому тоді, що він матиме проблеми після виборів, якщо не підтримає Януковича. Водночас Віктор Ющенко для нього вже тоді був «абсолютно несприятливим героєм». Музикант назвав цей інцидент досвідом і травмою, після якої його вже «ніхто в житті не перекупить», і що він отримав тоді багато ворогів.

У 2006 році Кузьменко проявив себе як письменник після видання власної книги-автобіографії «Я, Перемога і Берлін». 2009 року створив гурт «Пающіє труси», допоміг здобути популярність гурту «Дзідзьо». Того року був членом журі літературної премії «Книга року Бі-Бі-Сі». У червні 2013 року у Вінниці взяв участь у благодійному концерті до міжнародного дня захисту дітей «Школа доступна для всіх».

Наприкінці січня 2014 року записав пісню, присвячену подіям Євромайдану, зауваживши, що він підтримує людей на Майдані, але не опозицію. Протягом 2014 року допомагав військовим та пораненим у зоні АТО на сході України.

У жовтні 2014-го запустив власне інтернет-радіо під назвою «Своє Радіо Андрія Кузьменка», у якому, за його словами, грала музика, яку він слухав у машині. Журі українського музичного шоу «Співай як зірка» 2015 року. Одному з учасників подарував свій власний ноутбук. Напередодні смерті дав досить скандальні інтерв'ю з критикою влади.

Згідно з офіційною версією МВС 2 лютого 2015 року близько 8 години ранку загинув в автокатастрофі біля села Лозуватка Криворізького району Дніпропетровської області. Того ж дня прес-служба департаменту Державної автомобільної інспекції МВС України повідомила, що, за попередніми

даними, на 86 км траси Кривий Ріг – Кіровоград відбулося зіткнення позашляховика Toyota Sequoia, за кермом якого перебував співак, і молоковоза ГАЗ-53. Від отриманих травм Андрій Кузьменко загинув на місці.

Кузьменко повертався з Кривого Рогу, де напередодні його гурт дав концерт. У фатальній ДТП постраждали також дві жінки – пасажирки автівки Кузьменка та молоковоза відповідно. Водій молоковоза протягом усього часу слідчих дій перебував на місці ДТП. На місці загибелі Кузьми 14.05.2016 року встановлено пам'ятник.

Андрій Кузьменко мав активну політичну позицію, яку часто висловлював в інтерв'ю. Він постійно допомагав бійцям АТО фінансово, також був відомий тим, що іноді приходив до лікарні, де лікувалися бійці. Сам Андрій пояснював: після поранення боєць стає нецікавий державі, від нього всі відвертаються, тож украй важливо спілкуватися з ветеранами. Андрій Кузьменко постійно піддавав критиці діяльність українських політиків.

Андрій зняв кілька відео зі зверненням до депутатів ВРУ. У них він їхав дорогами України, коментуючи те, що бачить за вікном. Зокрема, жахливу якість доріг, ями, затопленість, брак ремонту тощо.

(Кузьма Скрыбін «Мам»)

Висновок. Поетів, які співають, об'єднує повага до людської особистості. Російський бард Євген Бачурін зауважив: «Мине час – і за бардівськими голосами майбутні покоління робитимуть висновки про наш час, про наші біди й радощі, про наші жагучі проблеми і ставлення до них». Можна додати, що саме за голосами В. Висоцького та Б. Окуджави майбутні покоління уявлятимуть епоху кінця ХХ ст.

Проаналізуйте ці твори за таким планом:

1. Чи зацікавила вас історія про бардів?
2. Кого називають бардами?
3. Що ви знаєте про історію розвитку бардівської пісні?
4. Які характерні риси притаманні бардівським пісням?
5. Які особливості бардівської пісні вам вдалося розпізнати у прослуханих піснях? Охарактеризуйте тембр кожного виконавця.
6. Розкажіть про музичні образи кожної пісні, про зміст пісень та характерні засоби їхньої музичної виразності.
7. Яка пісня бардів Вас вразила найбільше? Чому?
8. Послухайте улюблену музику. Зверніть увагу, чи є серед прослуханих творів бардівські пісні?
9. Створіть власний пісенник бардівських пісень.
10. Які барди виконують пісні в Україні?

Творчість французьких співаків

Різновид народної чи естрадної французької пісні ліричного змісту називається шансоном, а виконавців шансону – шансоньє. У Франції виконавці шансону часто є авторами текстів і музики. **Шансón** (фр. Chanson – «пісня») – слово французького походження, що означає «пісня», і стосується назви жанру музики, що складається з пісень, котрі виконуються французькою мовою та в основному публікуються у франкомовній частині світу. Термін виник в часи кінця Другої світової війни як реакція на домінуючий англо-американський вплив на музичну індустрію. Класичний шансон в основному супроводжується акордеоном або фортепіано. Виконавців шансону, які нерідко є і авторами текстів і музики називають **шансоньє́**. Ранні шансони розвинулися з таких жанрів народної музики, як балад, віреле, рондо та мистецтва трубадурів.

В сучасній Франції шансоном називають популярну французьку музику, яка зберігає специфічну ритміку французької мови, відрізняючись від пісень, написаних під впливом англосовієтської музики. Серед виконавців шансону – Едіт Піаф, Джо Дассен, Жак Брель, Шарль Азнавур, Енріко Масіас, Лео Ферре та інші.

Однієї з найпопулярніших французьких співачок сучасності є Патрісія Каас , прізвище французької співачки Едіт Піаф.

Розгадайте кросворд:

1. Як називається різновид народної чи естрадної французької пісні ліричного змісту? (Шансон)
2. Як називають виконавців шансону? (Шансоньє)
3. Що означає в перекладі з французької слово «шансон»? (пісня)
4. Що означає прізвище французької співачки Едіт Піаф? (Горобчик)
5. Прізвище однієї з найпопулярніших французьких співачок сучасності. (Каас)

Зміст

1. Вступ.....	1 -5
2. Кобзар – український народний співець та музикант.....	6-15
3. Співана поезія.....	15
4. Авторська пісня – унікальне явище російської культури ХХ століття..	16
5. Булат Окуджава – російський бард, поет, композитор, прозаїк.....	16-17
6. Юрій Йосипович Візбор – кіноактор, журналіст, поет, бард.....	17-18
7. Олександр Якович Розенбаум – російський співак, композитор, автор-виконавець, поет, актор, письменник.....	18 -19
8. Мітяєв Олег Григорович – російський поет, актор, співак.....	19 -20
9. Ігор Тальков– російський поет, співак, актор і композитор.....	20 -21
10. Віктор Робертович Цой – легенда молодіжної культури 80-х років ХХ століття.....	21 -22
11. Макарівч Андрій Вадимович – лідер легендарного гурту «Машина времени», російський музикант, співак, композитор, продюсер, бард, автор текстів до пісень, художник-графік, архітектор.....	22 -25
12. Володимир Висоцький – видатний російський поет, співак та актор...	25
13. Українські барди.....	27
14. Смик Олександр Іванович – український бард, поет, драматург.....	28
15. Єрофєєв Костянтин Володимирович – український музикант, поет і журналіст.....	29 - 30
16. Едуард Драч – український бандурист, кобзар, лірник, поет, бард і рок- музикант.....	31
17. Василь Жданкін – український бард, кобзар, бандурист.....	32
18. Микола Воловик – український бард.....	32
19. Стас Тризубий – український бард.....	33
20. Живосил Лютич – український бандурист, народознавець, рок-музикант, композитор, бард.....	34
21. Ігор Жук – відомий український бард.....	35
22. Сергій Шишкін – український джазовий бард-піаніст.....	36
23. Білоруський дует Алєся Чумакова та Тетяни Ячної	37
24. Класики жанру авторської пісні та живі легенди: Дмитро Кімєльфельд, Валерій Сергєєв, Дмитро Бикчєнтаєв.....	37- 38
25. Володимир Івасюк – український композитор, поет-пісняр.....	39 - 40
26. Андрій Вікторович Кузьмєнко (псевдонім – Кузьма) – культовий український співак, композитор, поет, письменник, телеведучий, продюсер, актор	41- 42

27. Висновок.....	42
28. Творчість французьких співаків.....	43

Зарубіжна література [Текст]: конспект лекцій для здобувачів освітньо-кваліфікаційного ступеня фаховий молодший бакалавр всіх спеціальностей денної форми навчання/уклад. Н.П Літвинчук – Любешів: ВСП «Любешівський ТФК Луцького НТУ», 2021. – 45 с

Комп'ютерний набір і верстка : Н.П.Літвинчук

Редактор: Н.П.Літвинчук

Підп. до друку _____ 2020 р. Формат А4.

Папір офіс. Гарн. Таймс. Умов. друк. арк. _____

Обл. вид. арк. _____ Тираж 15 прим.

